

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri ve mahpusların maruz bırakıldıkları haksız infaz yakmaları her gün kamuoyuna yansımaktadır. Sivil toplum kuruluşları ve hukuk örgütleri tarafından hazırlanan raporlar, Türkiye cezaevlerinde; temel hakların askıya alındığını, keyfiliğin hâkim olduğunu, haksız uygulamaların ve hak ihlallerine ilişkin yeterli denetimin sağlanmadığını, keyfi ve hukuksuz infaz yakmalarının sistematikleştiğini gözler önüne sermektedir. Son olarak Özgürlük için Hukukçular Derneği Amed Şubesi Hapishane Komisyonu ve Diyarbakır Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Yardımlaşma Derneği'ne gelen başvurular sonucu mahpuslar ile yapılan görüşmeler ve mahpusların avukatlarından edinilen bilgiler sonucunda; Diyarbakır, Gaziantep, Elazığ, Erzincan, Erzurum illerinde toplam 13 hapishanede disiplin cezaları gerekçesiyle infazı yakılan 5 mahpus ve idare ve gözlem kurullarının 'iyi halli olmadığı'na ilişkin değerlendirme kararları ile koşullu salıverilme hakkı defalarca ertelenen 28 mahpusun tahliye sürelerinin uzatılma gerekçelerine ilişkin rapor söz konusu hak ihalelerini açıkça ortaya koymaktadır.

Cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin önlenmesi ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Ayten KORDU
Tunceli Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Türkiye giderek artan bir şiddet ve hak ihlalleri sarmalı içerisine sürüklenmekte, toplumun tüm kesimleri bu hukuksuzluk ve adaletsizlikten kendi payına düşeni almaktadır. Özellikle hemen hemen her gün yaşamın her alanında insan hakkı ihlalleriyle karşılaşmaktayız. İnsan hakları ihlallerinin en sık ve yoğun yaşandığı yerlerin başında ise cezaevleri gelmektedir. Uzunca bir süredir Türkiye’de cezaevleri adeta insan hakları ihlallerinin uygulama merkezine dönüştürülmüş, mahpuslar en temel haklarını bile kullanamaz hale getirilmişlerdir. Bu hak ihlallerinin başında ise infaz yakmalar gelmektedir. İnfaz yakma mahkemelerin verdikleri cezaların içerisinde mahpuslara yönelik ayrı bir cezalandırma yöntemi olarak uygulanmaktadır. 1 Ocak 2021’den itibaren uygulamaya başlanan ‘iyi hal’ tespitinde, koşullu salıverme şartları oluşmuş mahpuslar cezaevi personelin içerisinde yer aldığı idare ve gözlem kurulunca değerlendirmeye tutulmakta, idare ve gözlem kurullarının keyfi raporlarıyla iyi hal sayılmadığı için koşullu salıverme haklarından yararlanamamaktadırlar. Bu uygulama aynı zamanda mahpusların denetimli serbestlik ve açık cezaevine geçme haklarından yararlanmalarının da önüne geçmektedir.

Son olarak Özgürlük için Hukukçular Derneği Amed Şubesi Hapishane Komisyonu ve Diyarbakır Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Yardımlaşma Derneği’ne gelen başvurular sonucu mahpuslar ile yapılan görüşmeler ve mahpusların avukatlarından edinilen bilgiler sonucunda oluşturulan rapordan da anlaşılacağı üzere mahpusların tahliye sürelerinin uzatılma gerekçelerine bakıldığında hak ihalelerinin olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Cezaevi İdare ve Gözlem Kurullarının "yargılama mekanizmaları" gibi hareket ederek "Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkını doğrudan etkileyen ‘iyi hal’ kavramı bu kurulların keyfi yaklaşımlarına bırakılmaktadır.

Genel olarak mahpuslara "Pişman mısınız?", "Çıktıktan sonra örgütsel faaliyete katılacak mısınız?", "Neden tarafsız koğuşa geçmediniz?", "İçinde bulunduğun yapıyı terör örgütü olarak görüyor musunuz?", "PKK’yi nasıl görüyorsunuz?", "Dışarı çıkınca ne yapacaksınız?", "Ailenden herhangi birinin örgüt üyeliğinden dosyası var mı?", "Abdullah Öcalan hakkında ne düşünüyorsunuz?" ve "Ailenle aran nasıl? Tekrar aynı suçu işleyecek misiniz?" şeklinde sorularla zorla beyan alınarak ve niyet okuması yapılarak infaz süreleri yakılmaktadır.

GEREKÇE

Özgürlük için Hukukçular Derneği Amed Şubesi Hapishane Komisyonu ve Diyarbakır Tutuklu ve Hükümlü Aileleri ile Yardımlaşma Derneği'ne yapılan başvurular sonucunda infazı yakılan ve cezası ertelenen bazı mahpusların bilgileri aşağıda belirtilmiştir.

Elâzığ Cezaevleri;

- Elâzığ T Tipi Kadın Hapishanesinde kalan FATOŞ DEMİRHAN, 04 Ekim 2023 tarih olması gerektiğini ancak idare ve gözlem kurulunca iyi halli olmadığı gerekçesiyle tahliye edilmemiştir.
- Elâzığ T Tipi hapishanedeki diğer mahpuslarla yapılan görüşmeler neticesinde edindiğimiz bilgilere göre; 7 yıl 6 ay hapis cezası alan Emine ERKAN, 8 yıl 3 ay hapis cezası alan Necmiye BOZ ve 7 yıl 3 ay hapis cezası alan Dilan AYDIN isimli mahpusların da hücre cezası almış oldukları gerekçesiyle infazlarının yakılarak tahliye edilmemişlerdir.
- Elâzığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde kalan SERDAR ŞİTİLAY koşullu salıverilme tarihinin 5 Nisan 2023 tarihi olduğu ancak İdare ve Gözlem Kurulunun 02/10/2023 tarihli 2. Değerlendirmesinde sebeple koşullu salıverilmesinin uygun olmadığı kararı verilmiştir.
- Elâzığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde kalan EMRAH AKYOL, 18 Aralık 2015 tarihinden beri hapishanede olduğunu koşullu salıverileceği tarihin 26 Ekim 2023 tarih olması gerektiğini ancak infazı yakılarak tahliye edilmemiştir.
- Elâzığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli hapishanedeki diğer mahpuslarla yapılan görüşmeler neticesinde edindiğimiz bilgilere göre; Emrah KANDEMİR'in 2. Kez 3 ay süreyle, Fendi YİĞİT'in 3. Kez 6 ay süreyle, Suphi GÜLER'in 3 ay süreyle, Sadık ASLAN'ın 2. Kez 3 ay süreyle, iyi halli olmadıkları gerekçesiyle koşullu salıverilmelerinin uygun olmadığına karar verilerek tahliye edilmedikleri anlaşılmıştır.
- Elâzığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde kalan MUSTAFA OKÇUL, koşullu salıverilme tarihi 21 Mayıs 2023 tarihinde olduğu ancak koşullu salıverilmesinin uygun olmadığı kararı verilmiştir.
- Elâzığ 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde kalan HAYRETTİN ADLIĞ, koşullu salıverilme tarihinin 21/01/2023 olduğu ancak 30 yıllık süreç içinde infazı bitmiş ancak koşullu salıverilmesinin uygun olmadığı kararı verilmiştir.

- Elâzığ T Tipi hapishanesindeki mahpuslardan Nevzat AKBULAK ve Abdülhalik ÇAĞIR'ın 3 ay süreyle iyi halli olmadığı gerekçesiyle infazları yakılmıştır.

Erzincan Cezaevleri

- Erzincan L Tipi Hapishanesinde kalan AHMET SİNCAR, koşullu salıverilmesi gereken tarihinin 24/08/2023 olduğu ancak idare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıvermesini 3 ay uzatıldığını belirtmiştir.
- Erzincan L Tipi Hapishanesinde kalan SUPHİ DAĞHAN, koşullu salıverilmesi tarihinin 12/12/2022 olduğu, idare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıvermesinin 2. defa 6 ay uzatılmıştır.
- Erzincan L Tipi Hapishanesinde kalan ŞEYHMUS SÜRER, koşullu salıverilmesi gereken tarihinin 27/10/2023 olduğu ancak idare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıvermesini 6 ay uzatılmıştır.
- Erzincan L Tipi Hapishanesinde kalan Zeki AKDOĞAN, koşullu salıverilmesi gereken tarihinin 04/10/2023 olduğu ancak idare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıvermesini 6 ay uzatılmıştır.
- Erzincan L Tipi Hapishanesinde kalan ÖMER ÇINAR, koşullu salıverilmesi gereken tarihinin 19/11/2023 olduğu ancak kendisinin kurula çıkarılmadan koşullu salıvermesi uzatılmış ve kararın kendisine tebliğe edilmemiştir.
- Erzincan Kadın Hapishanesinde kalan SEVGİ İLBOĞA, koşullu salıverilme tarihinin 22/02/2023 tarihinde olduğunu yalnız 2 defa 3 er ay ertelenmiştir.
- Erzincan T tipi Hapishanesinde kalan NİHAT KARABABA, koşullu salıverilme tarihinin 15 Ocak 2023 olduğunu, İdare ve Gözlem Kurulunun raporlarıyla üç kez 3'er ay uzatma kararları verilmiş 4. uzatma süresi başlamış ancak yapılan itiraz henüz sonuçlanmamıştır.

Erzurum Cezaevleri

- Dumlupınar 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesine kalan Bilal BALKAŞ, İdare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıvermesinin 4. defa uzatıldığını (3 Ay 20 Gün + 4 Ay 15 Gün + 3 Ay + 6 Ay) hakkederek tahliye tarihi olan 13 Mart 2024 tarihinde tahliye olacağını belirtmiştir.

- Dumlu 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesindeki diğer mahpuslardan Hakan ZERTÜRK, koşullu salıvermesi 2. Defa 6 ay uzatılmış
- Mehmet Sabri YAKUT, koşullu salıvermesi 09/10/2023 tarihinde 6 ay uzatılmış,
- Hasan GÖKSUNGUL, koşullu salıvermesi 09/10/2023 tarihinde 6 ay uzatılmış,
- Fadıl AYDEMİR, koşullu salıvermesi 2 yıldır uzatılmıştır.

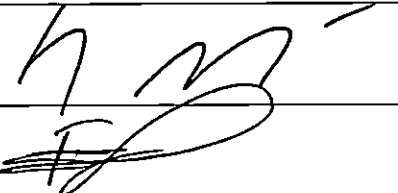
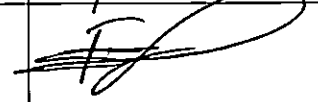
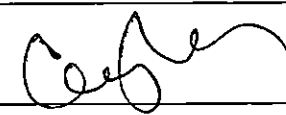
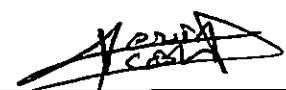
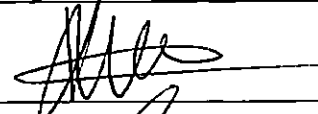
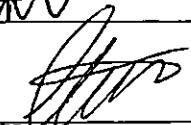
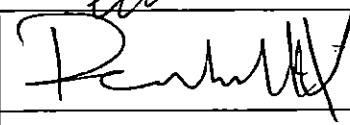
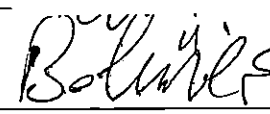
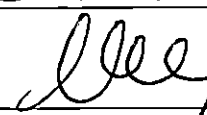
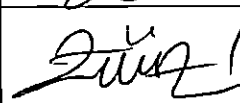
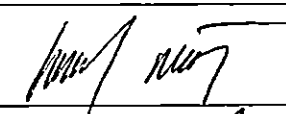
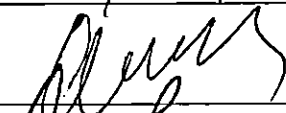
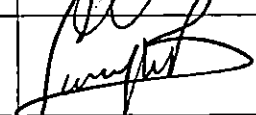
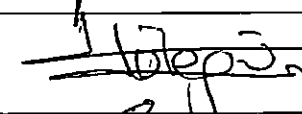
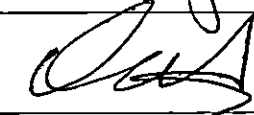
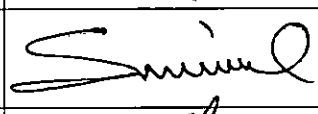
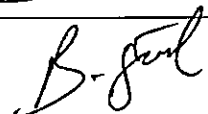
Diyarbakır Cezaevleri

- Diyarbakır 3 Nolu T Tipi Hapishanesinde kalan ABDULLAH ERES, koşullu salıverileceği tarihin 08.10.2023 tarih olması gerektiğini ancak Diyarbakır 3 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu'nun 03/10/2023 tarihli, 2023/5544 Karar sayılı kararı ile “iyi halli olmadığı” gerekçesi ile tahliye edilmemiştir.
- Diyarbakır Kadın Kapalı hapishanesinde kalan JİYAN ARIKBOĞA, koşullu salıverilme tarihinin 04/02/2023 olduğu ancak iyi halli olmadığı değerlendirilmesi yapılarak infazı 1 defa 6 ay, 1 defa da 4 ay ertelenmiştir.
- Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde kalan Aydın KAHRAMAN, Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesinde kalan Kübra BARUTÇU ve Fatma ATEŞ koşullu salıverilmesinin uygun olmadığı yönünde karar verilerek tahliyeleri engellenmiştir.

Gaziantep Cezaevleri

- Islahiye T tipi Hapishanesinde kalan ABDULBAHRİ KARAAĞAÇ, koşullu salıverilmesi gereken tarihinin 15/05/2023 olduğu ancak idare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıvermesini 2. defa 3 ay uzatılmıştır.
- Islahiye T tipi Hapishanesinde kalan ARAFAT AKSU, koşullu salıverilmesi gereken tarihinin 30/08/2023 olduğu ancak idare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıverilmesi ertelenmiştir.
- Gaziantep H Tipi Hapishanesinde kalan MEHMET HÜSEYİN ÖZ, koşullu salıverilmesi gereken tarihinin 18/11/2022 olduğu ancak idare ve gözlem kurulu kararıyla iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıvermesini 4. defa 3 ay uzatılmıştır.

Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere cezaevlerinde yoğun bir şekilde hak ihlalleri yaşanmaktadır. Yaşanan hak ihlallerinin incelenmesi ve önlenmesi amacıyla ivedilikle bir Araştırma Komisyonu kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

1	SEZÂİ TEMELLİ	MUŞ	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
5	KEZİBAN KONUKÇU KOK	İSTANBUL	
6	NEJLA DEMİR	AĞRI	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	